

Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelađ
Deanugeaidnu 5664
9826 Sirma

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstua,
0301 Oslo

Høringsinnspill Davvi vindkraftanlegg - Laksefjordvidda

«Mitt fjell heter Rastegaisa og ligger så langt nord at det er i utkanten av Finnmarksvidda. Det er hverken høyere eller vakrere enn mange andre fjell. [...] Det hviler noe hemmelighetsfullt over Rastegaisa»
Adolf Steen, 1960

Det er dette det handler om for lokalbefolkningen, at det hviler noe hemmelighetsfullt over Rásttigáisá. Gjennom tidene har Rásttigáisá påvirket vårt levesett og satt preg på kulturelle dannelse. Blant annet gjennom religiøsutøvelser, for det sosiale livet, for identiteten, styrket vår stolthet, gitt gode levekår, styrket våre drømmer og gitt håp for framtiden. En etablering av vindkraftindustri vil forringe lokalbefolkningens identitet og stolthet, begrense eller stoppe bruken av området til nytte og opplevelse, og kanskje skape uante konsekvenser for dyre- og plantelivet i området. Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelađ mener at det vil være for risikabelt å utsette lokalbefolkningen for uante konsekvenser, og av den grunn bør planen om utbygging av vindkraftanlegget på Laksefjordvidda reverseres.

Historisk bruk av området

På slutten av 90-tallet og begynnelsen av 2000 gjennomførte Sipmá gilisearvi/Sirma bygdelađ i samarbeid med Kunes bygdelađ og Tana kommune prosjektet med å revitalisere den gamle ferdselstien over Laksefjordvidda, mellom Lágesvuongeinnoš i Tanadalen og Gussanjárga (Kunes) i Lebesby. Formålet med prosjektet var å merke stien med gps og registrere kulturminner langs stien. Det ble registrert fem ulike lokaliteter langs ferdselsåren. Blant annet ved Lágesvuongeinnoš ble det registrert en hel del fangstgroper, og lengre nord ble det registrert kjøttgjemmer. Disse inngikk i systemer av groper som vitner om villreinfangst over flere tidsepoker. Langs stien finner man også stedsnavn som henspiller bruken av området, blant annet til villreinfangst som Gottetjávri og Gottetskáidi.

Kulturminnene langs ferdselsåren avspeiler næringsvirksomhet gjennom flere tidsepoker og helt fram til 1900-tallet. I dag brukes Laksefjordviddas søndredelen (distrikt 9/11) som vinterbeiteområde for reindriften i Tana og nordredelen (distrikt 13) som vår- og sommerbeite for reindriften i Karasjok.

Nåtidsbruken av området

«Naturen utgjør på mange måter den viktigste arenaen for fritidsaktiviteter for innbyggerne i Tana». Mai Camilla Munkejord, 2004

Naturnærhet og naturopplevelser er helt grunnleggende for trivselen til innbyggerne i kommunen. Dette er med på å gi tanaværingene en sterk stedsidentitet som er blitt til gjennom de kulturelle tjenestene naturen gir. Som alle steder, er de grunnleggende, støttende tjenestene aktive i Tana.

Laksefjordvidda er en arena for høsting og matauke i form av bærplukking, jakt og fiske, og for rekreasjon i form av turopplevelse til fots, med kano, med kite, på hesterygg, på ski, sykkel, snøscooter og ATV. De nye formene for bruk av naturen er viktig både som trivselsfaktorer, forebygging av livsstilssykdommer og rehabilitering av allerede oppståtte sykdommer. Det å ha fri tilgang til naturområder av høy kvalitet betyr mye for befolkningens livskvalitet, og er med å opprettholde bosetningsgrunnlaget og gir en framtidstro. Det å kunne oppholde seg i en inngrepsfri natur vil føre til en styrking av vår selverkjennelse, identitet og helse.

Kulturminner

Gjennom litteratursøk finner Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelag få offisielle beskrivelser av kulturminner på Laksefjordvidda. De sporadiske beskrivelsene gir et lite helhetlig bilde av bruken av området. I denne sammenheng velger vi å støtte oss til stedsnavnene i området, som for eksempel Geaidnogáisá som vi antar er knyttet til ferdsel. Postens historie gir en beskrivelse av postruta fra Karasjok til Lebesby over Rásttigáisá og videre nordover. Sirma-Kunes stien er en del av den gamle postruten til Kunes. I følge postens historie har ferdselsåren flere utgreninger, blant annet til bygdene Leavvajohka, Utsjok, Sirma og Lebesby.

Vi finner en del beskrivelser av bygdenære kulturminner som for eksempel beskrivelsene i rapporten «Deanodat/Vestertana gjennom 12 000 år – en kulturhistorisk guide». Dokumentet gir et bilde over bruken av den nordlige delen av Laksefjordvidda.

Laksefjordvidda er viktig for lokalbefolkning for nytte, rekreasjon, stedsidentitet og trivselsfaktor. Mens Rásttigáisá er av lokalbefolkningen gjennom historien blitt mer knyttet til religion. Blant annet har Jacob Fellman (1830) gitt en beskrivelse av offerplassene på fjellet som styrker Rásttigáisá i kategorien «hellig fjell». Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelag vil poengtere at en naturreligion er en viktig kulturbærende element i det samiske samfunnet.

Naturmangfoldet

Naturmangfoldloven er den sentrale loven i forhold til forvaltning av naturmangfoldet i Norge. Den gir rammene for bruk av naturtyper og økosystemer, og for forvaltningen av arter, naturtyper og verneområder. Loven har som formål «at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.» (Tana kommune, 2017).

Oversikten over artsmangfoldet på Laksefjordvidda er mangelfull eller ikke-eksisterende. Vi tror at faunaen i arktisk natur er generelt lite utforsket, og dermed vet vi lite om planter og vekstforhold. Vår påstand er at selv i en sårbar natur finner man et økosystem som gir et godt livsgrunnlag til ulike arter; alt fra rein og elg til fugler og insekter. Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelaget er av den formening at det bør gjennomføres en kartlegging av den sårbare faunaen og artsmangfoldet på Laksefjordvidda.

Av de planter som er observert i området rundt Rásttigáisá er issoleie, som er på norsk rødliste under kategorien «nær truet». Vi antar at planten kan ha enkeltvis utbredelse i andre deler av Laksefjordvidda.

I Tana er et geologisk område fredet som naturreservat, Ovddaldasvárri. I dette området er det fossile flygesandfelt som ble dannet på tundraen som var i området da innlandsisen hadde trukket seg tilbake etter siste istid. (Tana kommune, 2017)

Ut fra planen tolker Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelaget at kraftlinja skal gå gjennom den østredelen av Ovddaldasvárri.

Miljøforhold og påvirkning

Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelag er av den meningen at den visuelle virkningen av vindkraft kan være betydelige. Laksefjordvidda kan betegnes som et «åpent landskap» hvor vindturbinene vil bli synlig over lange avstander. Med andre ord bli et uønsket dominerende element i naturen.

At på vindturbinene lager støy skaper en bekymring. I et åpent landskap bærer lyden godt og vil virke mer påtrengende enn i et landskap med skogdekke. Vi vet at dagens kraftnett avgir støyende lyd når temperaturen synker til minus 25 grader. Og hva vil ikke et stort vindkraftanlegg avgi av støy? Det finnes ingen skog eller fjelltopper som kan gi avskjerming for støyen.

Avslutning

Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelaget ber om kartlegging av følgende temaer:

- Kulturminner, historisk bruk av Laksefjordvidda
- Immaterielle kulturminner, naturreligion og identitetsskapende betydning for den samiske befolkningen og den kulturelle verdi naturen har for det samiske samfunnet
- Artsmangfoldet
- Støymålinger gjennom ulike værforhold
- Klimatiske konsekvenser for bygging av et stort vindkraftanlegg
- Helsekonsekvenser for lokal befolkningen

Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelag frykter for at utbygging av vindkraftindustri i en sårbar natur kan føre til store klimatiske konsekvenser som man ikke vet utfallet av. Vi ønsker ikke å frarøve naturen fra kommende generasjoner. Hva vet vi om klimaendringer og framtidige konsekvenser av klimaendringer?

Sirpmá gilisearvi/Sirma bygdelag stiller også et spørsmål om i hvor stor grad vindkraftanlegget vil forstyrre dyrelivet, fuglelivet og som igjen påvirker folkets mulighet til bruk av området.

Sirpmá 22.desember 2017

Britt Somby	Gjermund Skøyen Varsi	Katri Somby	Johannes Varsi	Issát Ovlá Varsi
Leder	Nestleder	Sekretær	Kasserer	Medlem
(sign)	(sign)	(sign)	(sign)	(sign)